

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 12

İSLAM VE BİLİM-1

Neler Öğreneceğiz?

1. Din ve Bilim İlişkisi
2. İslam Medeniyetinde Bilim ve Düşüncenin Gelişimi
3. İslam Medeniyetinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- **Müslümanları astronomiyle ilgilenmeye yönelten sebepler neler olabilir?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. Din ve Bilim

Din

- Yüce Allah tarafından insanlara peygamberler aracılığıyla bildirilen bilgi ve kurallar bütünüdür.
- Dinin kaynağı her şeyi yaratan, yaşatan ve her an kontrolü altında tutan Allah'tır.

- Allah sonsuz ilim ve kudreti ile yarattığı kâinatta kusursuz bir sistem kurmuştur.
- Her varlık, bu sistemin işleyişi içerisinde mevcudiyetini sürdürür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yüce Allah'ın kader kavramı çerçevesinde
koyduğu ve yönettiği bu sisteme
"âdetullah" veya **"sünnetullah"** denir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Rabbimiz buyuruyor ki:

•“Allah'ın, öteden beri süregelen kanunu budur. Allah'ın sünnetinde asla bir değişiklik bulamazsın.”

(Fetih suresi, 23. ayet.)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bilim

Allah tarafından kâinata konulan ve işletilen sistemin akıl, deney ve gözlem metodu ile araştırılması ve bu sistem içindeki sebep sonuç ilişkilerinin keşfedilerek sistematik bir biçimde insanlığın hizmetine sunulmasıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Düşünen ve sorgulayan bir varlık olan insan, Hz. Âdem'den beri tabiat olaylarının nasıl meydana geldiğini, gezegenler arasında nasıl bir ilişki olduğunu merak etmiştir.
- Bu merak, insanlığı araştırmaya sevk etmiş ve insanoğlu yaptığı keşiflerle bilimin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bilim, düzenli ve metodolojik yöntemlerle elde edilen bilgilerden oluşur. Bu bilgiler;

Yüce Allah'ın yarattığı ve adına sünnetullah dediği muhteşem sistem hakkında elde edilen bilgilerdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İnsan, bilim sayesinde hem içinde yaşadığı kâinatı anlama hem de elde ettiği bu bilgileri tekniğe dönüştürerek hayatını kolaylaştırma çabası içindedir.
- İslam dini insanın kâinatı anlama ve bilme gayretini destekler ve onu sürekli buna teşvik eder.

- İkisinin de kaynağı Allah olduğu için din ile bilimin çelişmesi düşünülemez.
- Aralarında çelişki olduğuna dair bir emare varsa, ortada izah edilememiş birtakım hususlar var demektir.
- Ayrıca bilimsel bilgilerin yeni bulgularla sürekli geliştiği ve bazı eski bilgilerin yenilediği de unutulmamalıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Dinin bilime engel olduğu veya bilimle çeliştiği tartışmalarının temelinde, Orta Çağ Hıristiyanlığına hakim olan yanlış düşünceler ve kilise baskısı vardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam medeniyetinde vahiy ile akıl; din ile bilim dengeli bir bütünlük içinde faaliyet göstermiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Din ile bilimin bir diğer kesişme noktası da ahlaktır.
- Bilimsel gelişmelerin kötü amaçlar için kullanılması dünyaya büyük felaketler getirmiştir.

- İslam'ın insanların veya canlıların topyekûn öldürülmesine veya bir türün yok edilmesine sebebiyet verecek bilimsel bir çalışmayı kabul etmesi mümkün değildir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

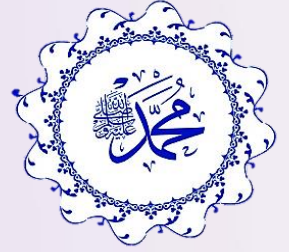
- İnsanın yaratılışının bir gayesi olduğu gibi insan hayatındaki her şeyin de bir gayesi vardır.
- Bu bağlamda ilim öğrenmenin de bir amacı olmalıdır.
- Bilimsel çalışmalar insanı hakikate ve Allah'a yaklaştıran bir mahiyet arz etmelidir.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•“Allah’ım! Huşu duymayan kalpten, kabul edilmeyen duadan, doymayan nefisten ve fayda vermeyen ilimden sana sığınırım...”

(Müslim, Zikir, 73; Nesâî, İstiâze, 65.)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Dininde Akıl ve Bilime Verilen Önem:

Aklı yaratan da
ona vahyeden de
Yüce Allah'tır.

- Vahiy, aklın doğrudan bilemeyeceği konular hakkında Yüce Allah'ın insanı bilgilendirmesidir.
- Akıl ise hem Allah'tan gelen vahyi idrak ederek hayata geçirmesi hem de ilahi sistemin nasıl yaratıldığını ve işletildiğini araştırıp keşfetmesi için insanoğluna bahşedilmiş bir nimettir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde insanlar akıl nimetini kullanmaya teşvik edilmiş, aklını kullanmayanlar yerilmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Vahiy, yaratılışı inceleyerek yaratıcı hakkında bilgi edinmenin yollarını gösterir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kur'an'ın akla yüklediği işlevlerden bazıları:

İnce bir kavrayışa sahip olmak

Düşünüp anlamak

Derinliğine düşünmek

Akıl yürütmek

İbret almak

Rabbimiz buyuruyor ki:

•“Oku! Yaratan Rabbinin adıyla.”

(Alak suresi, 1. ayet.)

•“...De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Şüphesiz, ancak akıl sahipleri bunu hakıyla düşünür.”

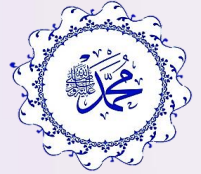
(Zümer suresi, 9. ayet.)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•“Kim ilim için yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını serer. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah’a yakarır. Âlimin âbide (ibadet edene) üstünlüğü, (parlaklık, görünürlük ve güzellik bakımından) ayın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır, onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur.”

Tirmizî, İlim, 19.)

- **Bir medeniyeti oluşturan unsurlar nelerdir?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2. İslam Medeniyetinde Bilim ve Düşüncenin Gelişimi

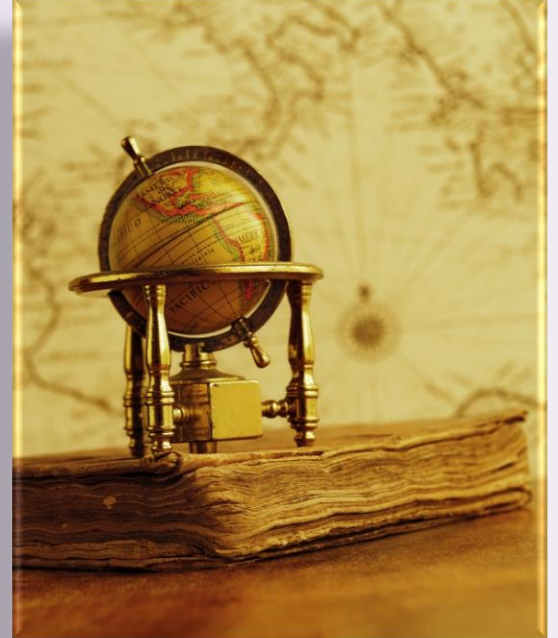

İnsanların bir nesilden diğerine aktardıkları siyasal, sosyal, ekonomik faaliyetler, kurumlar, değerler ve kavramların bütünüdür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam medeniyetinin temeli bilgi/ilimdir.
- Yüce Allah'ı bilmek ile başlayıp ilmî bir süreçle oluştuğu için İslam medeniyetini "bilgi/ilim medeniyeti" olarak niteleyebiliriz.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam, içerdği hakikat ve iman ruhuyla doğuşundan itibaren çok kısa bir süre içerisinde Orta Doğu, Afrika, İspanya, Hindistan, Endonezya, Anadolu ve Balkanlara kadar yayılmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Avrupa için karanlık bir dönem olan Orta Çağ'da Müslümanlar ilmî çalışmaları ile bilime yön vermişlerdir.
- Osmanlı İmparatorluğu ile dünyanın en büyük ve en güçlü medeniyetlerinden birini kurmuşlardır.

- Kur'an ve sünnetin ilme, bilgiye ve öğrenmeye teşvik eden buyrukları, Müslümanların başta dinî ilimler olmak üzere insanlığın faydasına olan her türlü bilgiye yönelmelerine vesile oldu.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

رَبِّمِ
إِزِدْ
مَعْرِفَتِي

"...Rabbim!
İlmimi artır."

(Taha suresi, 114. ayet.)

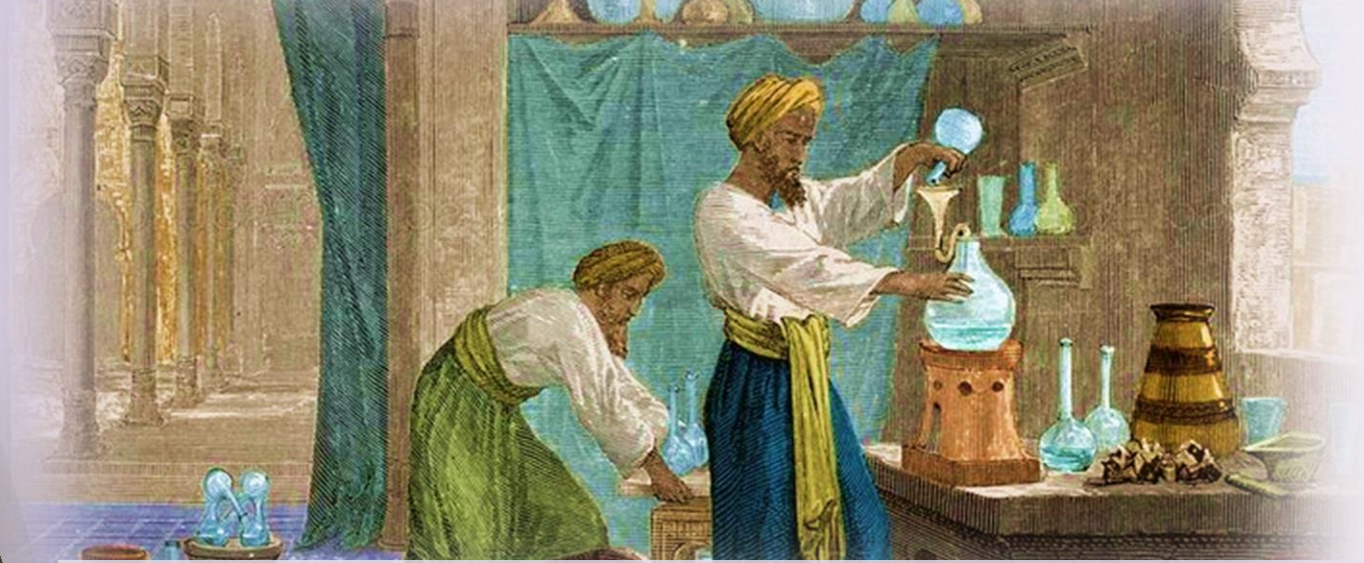
- İslam tarihinde öncelikle dinin iki ana kaynağı olan Kur'an ve sünnetin anlaşılması ve yorumlanmasına odaklanmış bir ilmî faaliyetin olduğu görülmektedir.
- Bu kapsamda hadis, tefsir, fıkıh ve kelim gibi ilim dalları oluşmuştur.
- Daha sonra ise fen bilimleri ve sosyal bilimler üzerinden bilim ve düşünce gelişmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam uygarlığının klasik döneminde Müslümanlar, Allah'ın nasıl yarattığını anlama motivasyonu ile kendilerini ve içinde yaşadıkları kâinatı araştırmaya yönelmişlerdir.

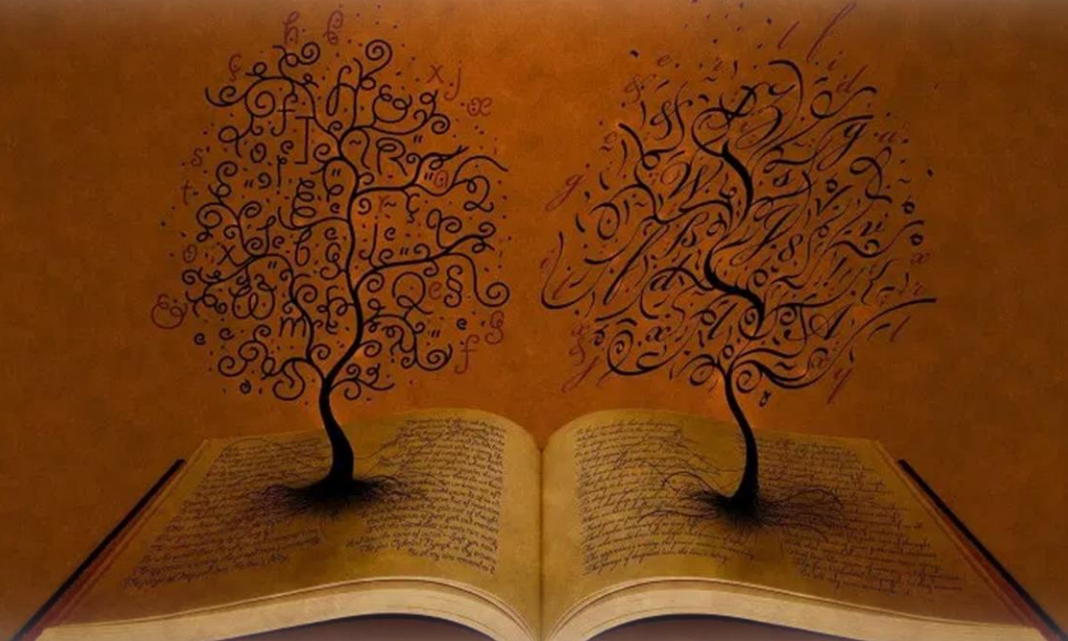

- Matematik, mantık, fizik, kimya, astronomi, botanik gibi bilimlerle ve felsefeyle uğraşmalarının temelindeki motivasyon budur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Vahiy merkezli başlayan İslam bilim ve düşüncesinin önemli aşamalarından biri felsefenin İslam dünyasına girmesidir.

- Felsefenin İslam dünyasına girmesi tercüme faaliyetlerinin bir sonucudur.
- İlk tercüme çalışmaları Emeviler Dönemi'nde başlamış, 750 yılından 900 yılına kadar sürmüştür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Bu dönemde Sanskritçe, Pehlevice, Yunanca ve Süryaniceden eserler tercüme edilmiştir.
- Bu amaçla Abbasi Halifesi Me'mun, Bağdat'ta kütüphane, akademi ve tercüme bürosundan oluşan "**Beytü'l-hikme**" adı verilen bir müessese kurmuştur.

- İslam dünyasında başlayan tercüme faaliyetleri salt bir nakil olmayıp felsefenin, İslam düşüncesi ile yeniden hayat bulup hikmet'e dönüşmesidir.

Müslüman bilim adamları diğer devletlerde geliştirilen bilim ve teknolojinin yanlış ve tutarsız noktalarını çıkartarak almış, kendilerine fayda sağlayacak duruma getirmişlerdir.

Elde ettikleri bilgileri değerlendirip yorumlayarak bilim ve teknolojiye katkıda bulunmaya başlamışlardır.

Daha sonra buluş ve keşifleriyle, Batı'daki Rönesans ve Reform hareketlerine öncülük etmişlerdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

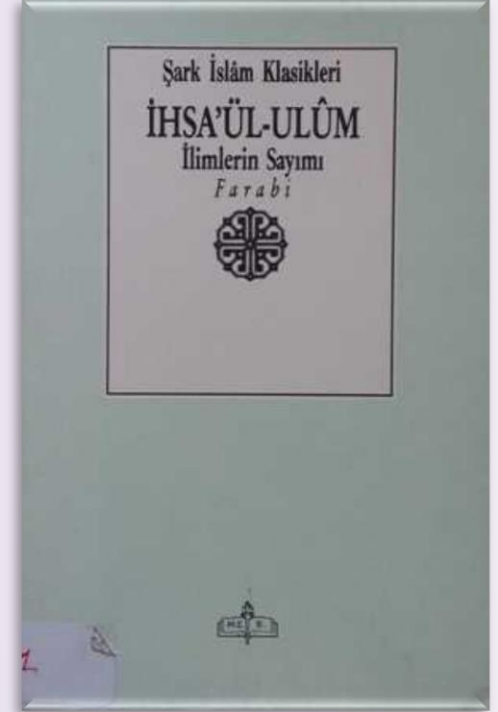
- Müslümanlar tercüme faaliyetlerinin yanında matematik, astronomi, haritacılık, coğrafya, fizik, kimya, tıp, zooloji, botanik, biyoloji ve benzeri bilim dallarında ilerlediler.
- Bilime yeni buluşlar ile katkı sunmaya başladılar.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Felsefi eserlerin Arapçaya çevrilmesiyle birlikte, felsefe ve diğer bilimler de İslam dünyasına girmiş oldu.
- Bu sayede, önceleri İslamî ilimler için kullanılan "**ulûm/ilimler**" terimine bütün ilimler girmeye başladı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Fârâbî'nin (ö.950) bilim dallarını tasnifi:

Dil İlmî

Mantık

Alet İlimleri

- Aritmetik
- Geometri
- Optik ve Işık
- Gökyüzü Bilimleri
- Musiki
- Ağırlık ve Ölçü
- Basit Mekanik

**Fizik ve
Metafizik**

Toplum İlimleri

- Hukuk
- Ekonomi ve Siyaset

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Müslümanlar 10. yüzyılda tüm bilim dallarında eserler vermiş ve teknoloji ile iç içe olmuşlardır.
- Daha sonra dünya bilimine yön verecek konuma gelmiş, yaklaşık 500 yıl bilim ve düşünce tarihinde egemenliğini sürdürmüştür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam dünyasındaki bilimsel gelişmeler, etrafındaki diğer kültür ve medeniyetleri de etkilemiştir.
- Özellikle Batı medeniyeti Endülüs Emevilerinin bilimsel birikiminden çokça istifade etmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Batı'nın Fârâbî, İbn-i Rüşd gibi İslam düşünürleri olmaksızın Platon, Sokrates gibi Antik düşünürlerle bağ kurması mümkün olmazdı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Sonuç olarak Batı medeniyeti; bugünkü modern bilim ve teknolojinin temellerini, İslam bilim ve medeniyetine borçludur.

Biliyor musunuz?

İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ TARİHİ MÜZESİ

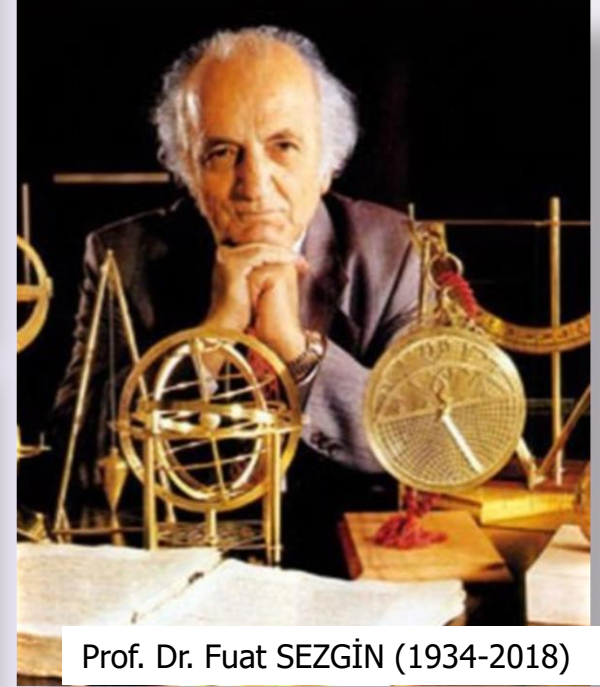
Elli yılı aşkın bir süredir, araştırmalar yaparak hayatını İslam bilim ve teknoloji tarihine adayan İslam bilim tarihçisi Prof. Dr. Fuat Sezgin tarafından hazırlanan ve 24 Mayıs 2008 yılında açılan müze 3500 m²'yi kapsayan sergi alanı ve toplam 570 adet alet, cihaz kopyaları, maket ve model koleksiyonu ile alanında Türkiye'de ilk, Frankfurt'tan sonra dünyada ikinci örnek teşkil eden müzedir.

1. ÜNİTE / İSLAM VE BİLİM-1

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Prof. Dr. Fuat SEZGİN (1934-2018)

➤ İslam medeniyetinin eğitim kurumları nelerdir?

3. İslam Medeniyetinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları

Mektep

Daru'l-kurra

Daru'l-hadis

Mescit-Cami

Medrese

Beytü'l-hikme

Kütüphane

Rasathane

Şifahane

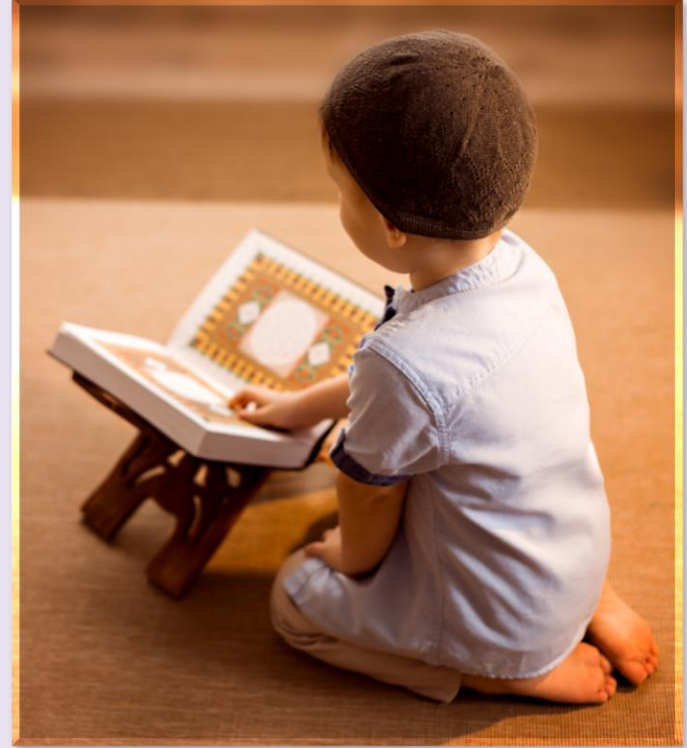
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Mescit-Cami

- Müslümanların ibadethanesidir.

- İslam kültür ve medeniyetinin yayılmasında çok önemli rolü olan camilerin eğitim ve öğretim tarihi ile de yakından ilgisi vardır.
- Müslümanların ilk eğitim ve öğretim kurumu mescit ve camilerdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam'ın ilk yıllarında Müslümanlar için Erkam'ın evi (Dâru'l-Erkam) eğitim verilen ilk mekân olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Hz. Peygamber (s.a.v.), hicretten sonra Medine'de ilk icraat olarak bir mescit inşa etmiştir.
- Mescid-i Nebi (Peygamber Mescidi) adı verilen bu mescide bitişik olarak yapılan ve "**suffe**" denilen bölümlerde eğitim öğretim faaliyetleri sürdürülmüştür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Suffe, İslam medeniyetinin ilk eğitim kurumu olup buralarda ikamet eden gençler (Ashâb-ı suffe) ilim tahsili ile ilgilenmişlerdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslamiyet'in ilk dönemlerinde eğitim öğretim, daha çok cami merkezli olarak yapılmaktaydı.
- Buralarda Kur'an-ı Kerim, tefsir, hadis, fıkıh, siyer gibi ilimler okutulmakta ve bu dersler "**ders halkası**" şeklinde yürütülmekteydi.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam dünyasında cami merkezli olarak başlayan eğitim öğretim faaliyetleri daha sonra medrese, daru'l-hadis, daru'l-kurra gibi kurumlarla devam etmiştir.
- Ancak camiler ve mescitler her zaman önemini korumuştur.

Mektep

- Mektepler, bugünkü anlamda ilkokul seviyesinde okuma yazma eğitimlerinin verildiği okullardır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Özellikle Hz. Ömer döneminde mektepler kurularak yaygınlaşmış; muallimlere maaş bağlanmıştır.
- Emevi ve Abbasi dönemlerinde mekteplerin sayıları artmıştır.

- Çocuklar mektepte okuma yazma öğrendikten ve Kur'an'ı hatmettikten sonra daha ileri seviye derslerine mescitlerde devam ederlerdi.
- Başarılı olan öğrencilere caddelerde geçiş yaptırılır ve çeşitli hediyelerle öğrenciler ödüllendirilirdi.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Medrese

- Medreseler geçmişte yükseköğretim faaliyetlerinin yapıldığı yerlerdir.
- Bugünkü anlamda fakültelere karşılık gelen eğitim kurumlarıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. ÜNİTE / İSLAM VE BİLİM-1

- Hicri 3. asır ile 5. asır arasında başta Horasan ve Maverâünnehir olmak üzere İslam dünyasının ilim merkezlerinde medreseler kurulmaya başlandı.

Semerkand Medresesi, Özbekistan

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. ÜNİTE / İSLAM VE BİLİM-1

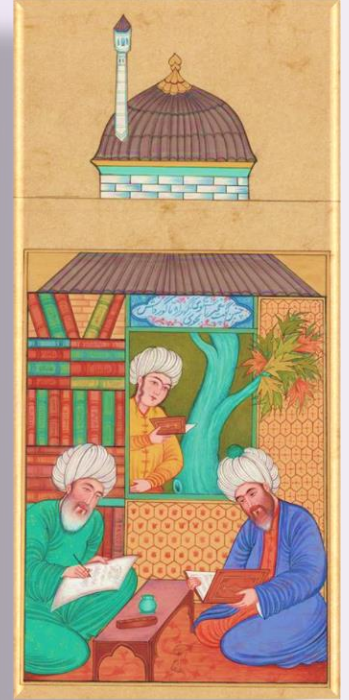
- Bugünkü anlamda sistematik yapılar olan medreseler Selçuklular zamanında kurulmuştur.
- Sultan Alparslan'ın emriyle veziri Nizâmülmülk tarafından 1067 yılında Bağdat'ta kurulan medrese, İslam dünyasındaki ilk büyük medresedir.

- Nizamiye Medresesinde İslami ilimlerle birlikte edebiyat, matematik, felsefe gibi dersler de okutulmuş ve ileri düzeyde sistematik olarak yükseköğretim faaliyetleri yapılmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Zamanla İslam coğrafyasında Nizamiye Medreselerini örnek alan birçok medrese açılmıştır.
- Endülüs Emevi Devleti'nde açılan Kurtuba Medresesi gibi birçok medresede Müslüman talebelerin yanında gayrimüslim öğrenciler de eğitim görmüştür.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Karatay Medresesi, Konya

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gök Medrese, Sivas

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çifte Minareli Medrese, Erzurum

- Medreseler Osmanlı Devleti Dönemi'nde gelişerek varlıklarını sürdürmüştür.
- Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman Dönemlerinde İstanbul'da açılan **Sahn-ı Seman** ve **Süleymaniye** medreseleri bunların en önemlileridir.

Süleymaniye Medresesi, İstanbul

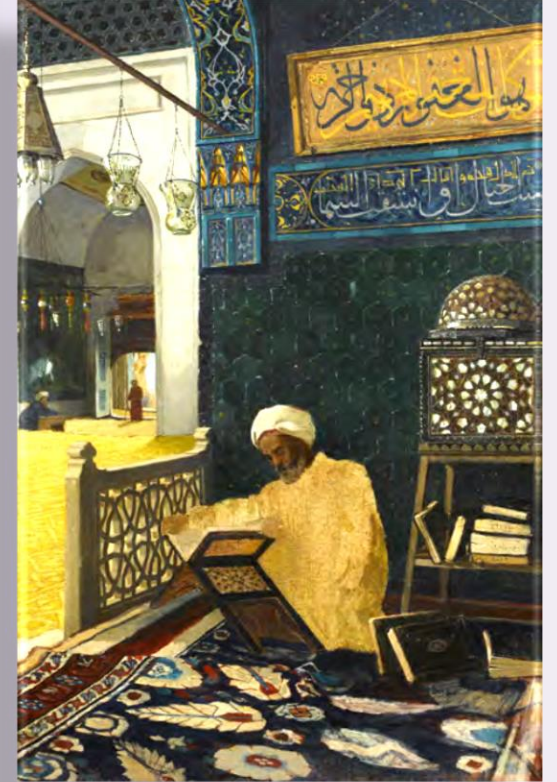
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sahn-ı Seman Medreseleri, İstanbul

Daru'l-kurra

- Kur'an öğretilen ve hafız yetiştirilen mekteplerin, kıraat eğitimi yapılan medrese veya bölümlerin genel adıdır.
- Bir başka ifadeyle daru'l-kurra, Kur'an-ı Kerim okuma ilmini uzmanlık derecesinde öğreten okullara verilen isimdir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam tarihinde hafızlık eğitimine ilk dönemlerden itibaren büyük önem verilmiş ve daha sonraki dönemlerde hafızlık eğitimi "daru'l-kurra" adıyla kurumsallaşmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Evliya Çelebi'nin naklettiğine göre Osmanlı şehirlerindeki selatin camileri ve büyük camilerin tamamında daru'l-kurra'lar mevcuttur.
- Evliya Çelebi bu dönemde İstanbul'da üç bini kadın olmak üzere dokuz bin hafız bulunduğunu kaydetmektedir.

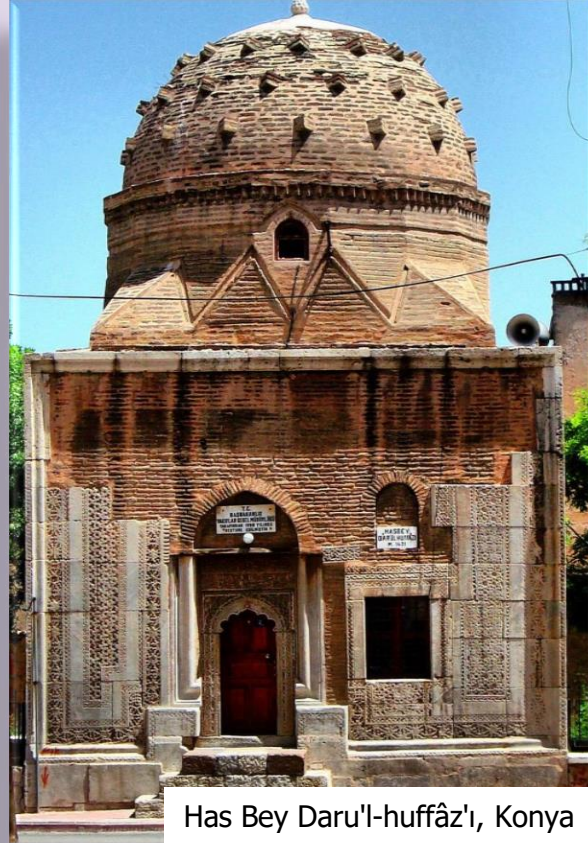
Sokullu Mehmed Paşa Daru'-l kurrası, Eyüp/İstanbul

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

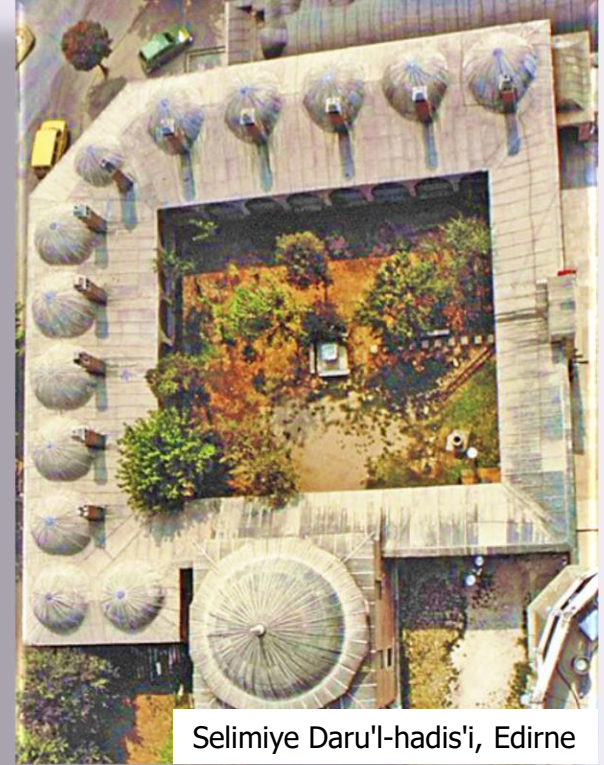
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Has Bey Daru'l-huffâz', Konya

Daru'l-hadis

- Daru'l-hadis, hadis ilimlerinin öğretildiği ve hadis ilimlerinde uzmanların yetiştirildiği yükseköğretim kurumlarıdır.

Selimiye Daru'l-hadis'i, Edirne

1. ÜNİTE / İSLAM VE BİLİM-1

- Müstakil bir öğretim müessesesi olarak daru'l-hadisler ilk defa Şam'da Nureddin Zengi (ö.1211) tarafından inşa ettirilmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hacı Beşir Ağa Daru'l-hadis'i, İstanbul

1. ÜNİTE / İSLAM VE BİLİM-1

- Anadolu'da ilk olarak inşa edilen Çankırı Daru'l-hadis'i olmuştur.
- Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde inşa edilen ikinci daru'l-hadis; Sivas Gök Medrese Daru'l-hadisidir.

Taş Mescit Daru'l-hadis'i, Çankırı

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Beytü'l-hikme

- Beytü'l-hikme, İslam medeniyetinde yüksek seviyede ilmî araştırmalar ve tercüme faaliyetlerinin yapıldığı eğitim kurumlarıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Fiili anlamda Beytü'l-hikme'nin kurucusu Abbasi halifesi Me'mun olmakla birlikte fikir ve ilk teşebbüs örneği Mansur zamanına kadar gider.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

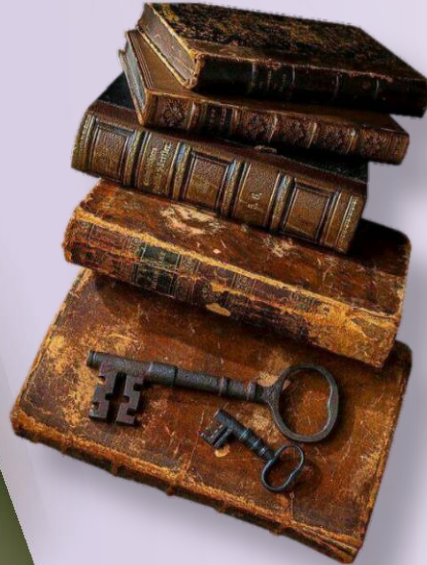
- Yunanca eserlerin Arapçaya tercüme edilmesi ile ilgili ilk geniş çaplı çalışmalar Beytü'l-hikme'de gerçekleştirildi.
- Beytü'l-hikme zamanla Orta Çağ'ın ilimler akademisi kimliğine kavuştu.
- Burada her türlü dinî ilimler, sosyal bilimler ve fen bilimleri okutuluyordu.

- İslam ilim dünyasına, beş yüz yıldan fazla kaynaklık eden bu merkez, 1258'de Moğollar tarafından yakılıp yıkılmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kütüphane

- İslam âleminde ilk kütüphaneler, Kur'an-ı Kerim ve hadis ağırlıklı olarak Emeviler döneminde birer okul olarak da görev yapan mescitlerde ortaya çıkmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Özellikle papirüs yanında kâğıdın yazı malzemesi olarak kullanılmaya başlanması ve Harun Reşid tarafından 794'te Bağdat'ta bir kâğıt fabrikası kurdurulmasının, kütüphanelerin zenginleşmesine olumlu tesirleri olmuştur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 3. Abdurrahman Dönemi'nde dünyanın en zengin kütüphaneleri Endülüs'te bulunuyordu.
- Endülüs Emevileri zamanında Kurtuba'da yetmiş kütüphane bulunmaktaydı.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Sultan Alparslan'ın veziri Nizâmülmülk'ün 1067'de Bağdat'ta kurduğu medrese ve kütüphane diğer medrese ve kütüphanelere öncülük etmiştir.

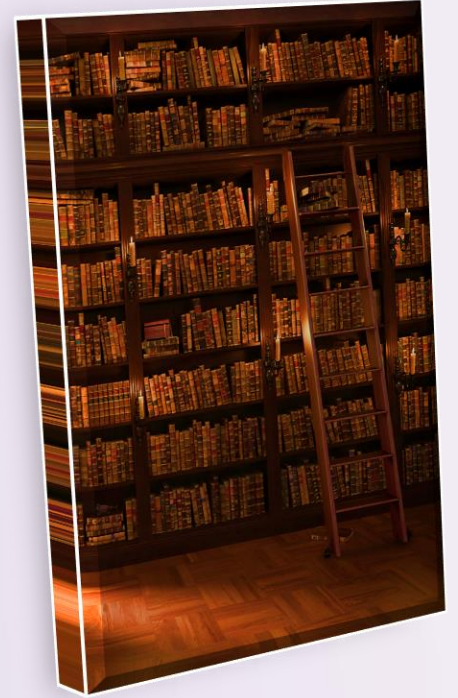
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Bir ilim ve irfan merkezi hâline gelen Konya'da Anadolu Selçuklu Devleti'nin ilk kütüphanesi inşa edilmiştir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Osmanlı'da Fatih dönemi ile birlikte büyük kütüphaneler kurulmaya başlamıştır.
- 2. Bayezid, Topkapı Sarayı'nda Fatih'in kurdurduğu kütüphaneyi, kendisine hediye edilen ve adına yazılan kitaplarla daha da zenginleştirmiştir.

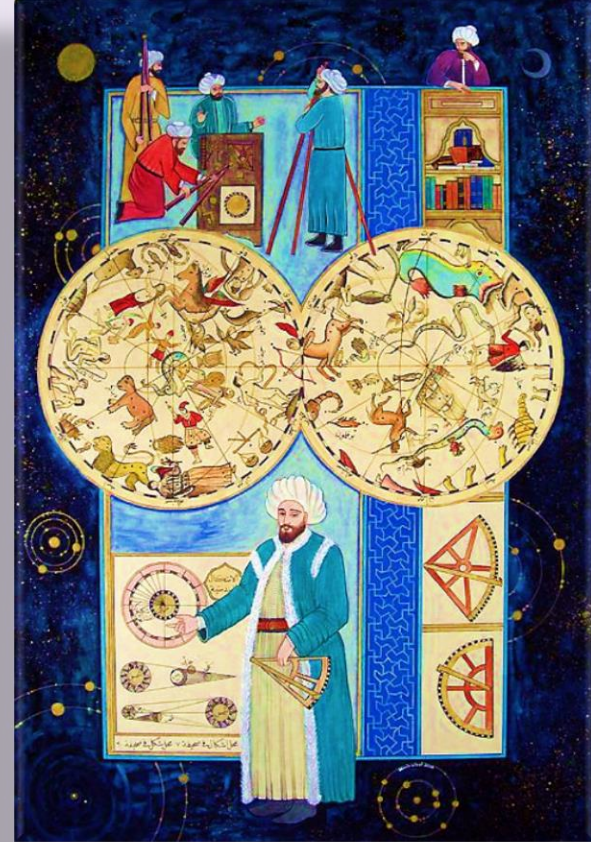
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Rasathane

- Rasathane, astronomik gözlemler yapmaya yarayan özel bina ve evlere denir.
- Orta Çağ boyunca benzerine rastlanmayacak ölçüde sürekli ve sistemli rasathaneler, ilk olarak İslam dünyasında ortaya çıkmıştır.

- Tam teşekküllü olmasa da İslam dünyasında ilk rasathane 828 yılında Bağdat'ta kurulan Şemmâsiye Rasathanesi'dir.
- Burada ünlü matematikçi Hârizmî görev yapmıştır.

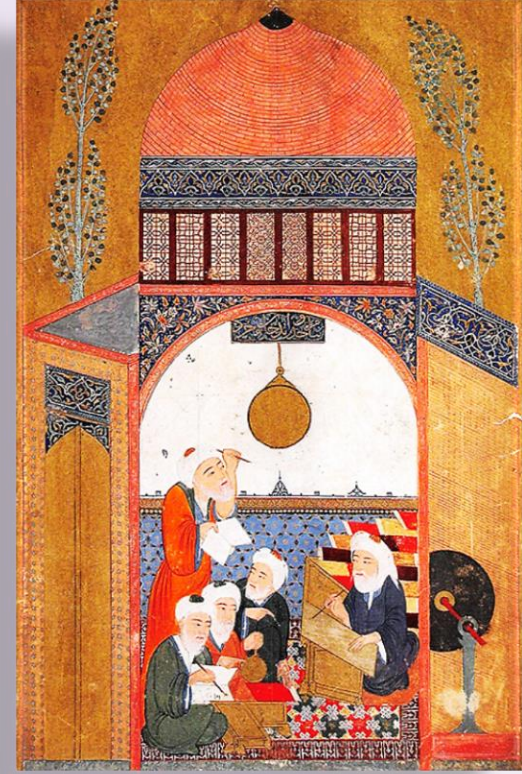

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1023 yılında İbn Sina için Hemedan şehrinde rasathane kurulmuştur.
- Ayrıca Melikşah'ın yaptırdığı, Ömer Hayyâm dâhil birçok bilim adamının görev aldığı rasathaneler bu bilim yuvalarının ilk örneklerindedir

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam tarihinde tam teşkilatlı ilk büyük rasathane Merâğa Rasathanesi'dir.
- 1259 yılında İlhanlı Hükümdarı Hülâgû tarafından Merâğa'da yaptırılan bu rasathanenin yöneticiliğini Nasîrüddîn Tûsî üstlenmiş, onunla birlikte astronom ve matematikçiler de çalışmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1575 yılında 3. Murad'ın ve Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın desteğiyle İstanbul'da inşaatına başlanıp iki yılda tamamlanan rasathane İslam medeniyetinin son büyük rasathanesi sayılmaktadır.

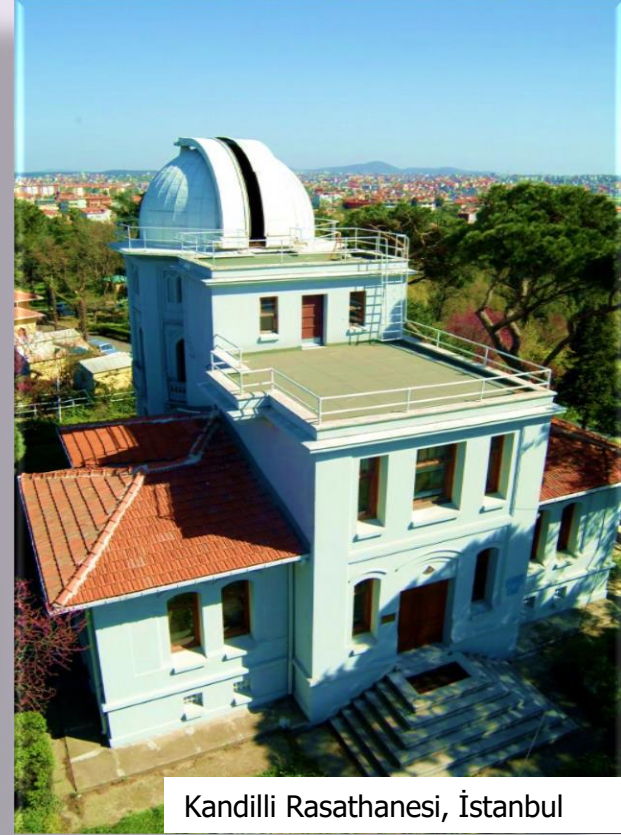

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 8. yüzyıldan 16. yüzyıla kadar İslam dünyasında rasathaneler sayesinde astronomi ve matematik alanlarında yapılan çalışmalar modern astronomi ve matematiğin alt yapısını hazırlamıştır.

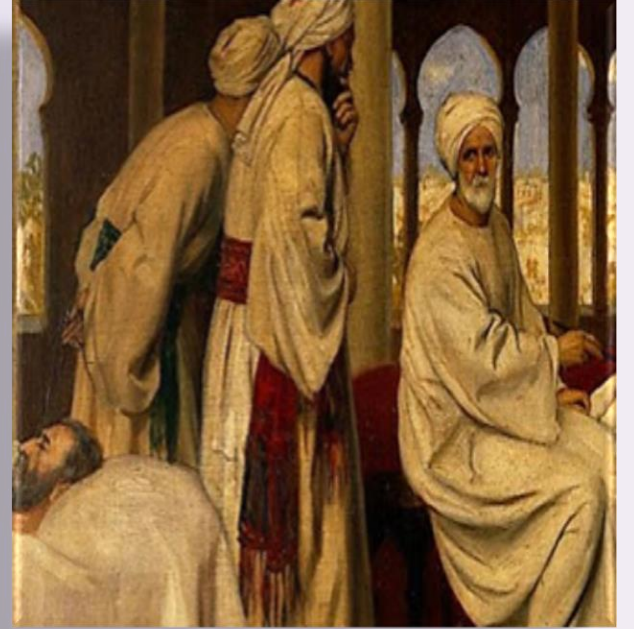
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kandilli Rasathanesi, İstanbul

Şifahane

- Şifahane İslam dünyasında klasik hastanelerin genel adı olup bîmâristan adıyla da bilinir.
- **Bîmâr** hasta anlamına gelen bir kelimedir.

- Selçuklular'da daru's-şifa veya daru'l-afiye ismiyle anıldıkları görülmektedir.
- Osmanlılar zamanında ise daru's-şifa ile birlikte daha çok daru's-sıhha, şifahane, bîmârhane ve tımarhane kelimeleri kullanılmıştır.

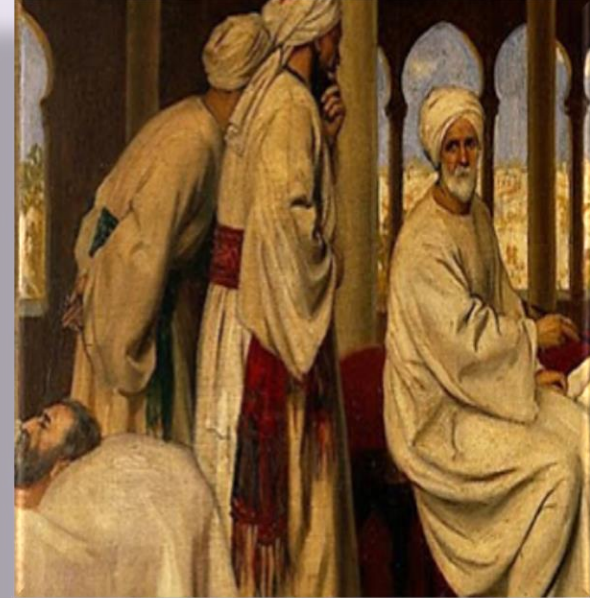

- İlk İslam şifhanesi Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından, Hendek Gazvesi sırasında yaralanan Sa'd b. Muaz ve diğer yaralılar için seyyar savaş hastanesi olarak kurulmuştur.

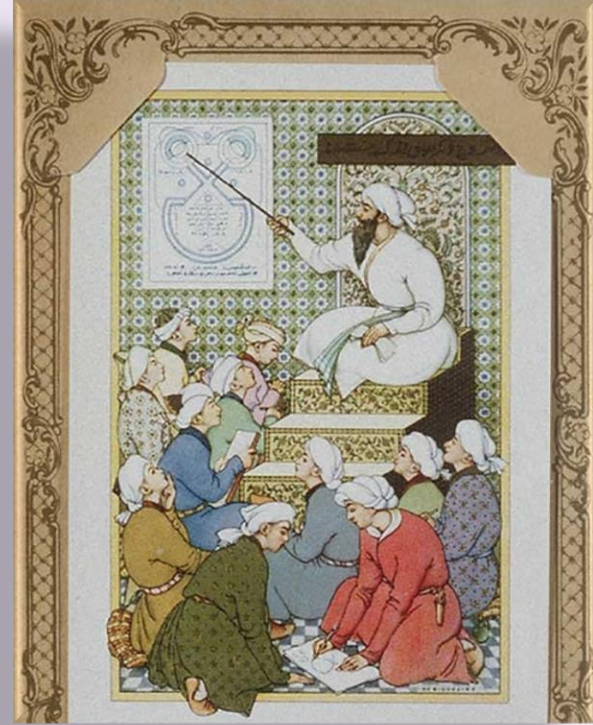
DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İslam'da ilk hastane 707 yılında Emevi Halifesi Velid b. Abdülmelik tarafından kurulmuştur.
- Daha sonra İslam dünyasının tüm ülkelerinde ve Endülüs Emevi Devleti tarafından İspanya'da şifahaneler ve akıl hastalarının tedavileri için müstakil hastaneler açılmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- İlk Büyük Selçuklu hastanesi ve tıp medresesi Sultan Alparslan'ın veziri Nizâmülmülk tarafından Nişapur'da kurulmuştur.
- Akıl hastaları ve cüzzamlı hastalar için ise tekkelerde tedavi amaçlı şifahanelerin açıldığı görülmektedir.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Türkiye Selçukluları Dönemi'nde tıp eğitiminin verildiği önemli müesseselerden biri de Gevher Nesibe Darü's-şifasıdır.
- Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından kız kardeşi Gevher Nesibe Hatun'un vasiyeti üzerine Kayseri'de yaptırılmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Anadolu'da günümüze kadar ulaşan en eski şifahanelerden biri de Mengücekler Dönemi'nden kalma Divriği Ulu Cami ve Daru's-Şifa'sıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Yıldırım Bayezid zamanında sadece Bursa'da sekiz tane şifahane olduğu tarihî kaynaklardan anlaşılmaktadır.
- 1587 yılında İstanbul'da yüz on tane şifahanenin olduğu Avrupalı seyahatçilerin hatıratında yer almaktadır.

Hazırlayanlar
Furkan ÖZÜDOĞRU
Hatice Büşra PAKSOY
Kübra UZUN

Redaksiyon
Suna AKKURT

Tasarım
Hanife KOYUTÜRK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ